

Članka vsak četrtič in
veča s poštno vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
35 din. Naročnina se pošilja
na upravnitvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5.
Leta se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurbna št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para. Poština v državi SHS pavlirana.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5, Rokopis se ne vre-
dajo. Upravnitvo spreje-
ma naročnine, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tom po dogovoru. Za vsak-
kratne oglase primerov
popust. Nezaprite reklama-
cije so poštnine prosti.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon interurbna št. 113.

5. številka

Maribor, dne 2. februarja 1922.

56. letnik.

Kedaj bodo volitve?

Naša stranka stoji na stališču, da se naj nove volitve v narodno skupščino čimprej izvedejo, da tako volilci popravijo zmoto, ki so jo izvršili pri volitvah 28. nov. 1920. Edino potem novih volitev je mogoče priči do tega, da dobimo boljšo vlado, boljšo upravo za našo državo. Sedanja vlada, v kateri sedijo demokrati (liberalci), radikali, Turki in slabostojni, nima niti volje, niti zmožnosti, da bi zboljšala ali vsaj skušala zboljšati sedanji nevdržljivi položaj. Zategadelj vse treznomisleče stranke v narodni skupščini zahtevajo nove volitve. Gotovo namreč je, da bi volitve v državni zbor položaj v naši državi mahoma spremenile. Na krmilu lepa naše države bi po novih volitvah bile stranke, ki, četudi se mogoče razlikujejo po političnih naziranjih, katere bi se složile v borbi za ozdravljenje naše valute in drugih gospodarskih zadev.

A kaj se govori v narodni skupščini? Duševne vodje demokratske stranke izjavljajo bolj svojo željo, nego svoje prepričanje, da se dve leti ne bo volitev. Sedaj se volitve zavlačujejo s poroko kralja Aleksandra, — poznaje s kronanjem in tako bodo sedanje vladne stranke vedno našle povoda dovolj za umetno zavlačevanje.

Valec tega se bo sedanji mučni položaj, v katerem se nahaja naš delavec, kmet, obrtnik ter drugi srednji in mali sloji, trajal dalje. In kaj sledi temu? Vsled neznesnih zvišanih novih in starih davkov bo kmet prišel še tekom leta 1922 v gospodarsko za-
gato: ne bo imel denarnih sredstev in se bo zadolžil. Ker pada vrednost našega denarja vedno bolj in bolj, raste draginja in delavec bo udarjen in postal bo razburjen, opravičeno razburjen še bolj. Obrtnik bo vsled draginje blaga in delavskih moči in vsled davčnih bremen uničen. In vse skupaj, kar sem tu našel, nas vodi z naglami koraki nesreči nasproti.

Rešitev je edino v tem, da dobimo potom novih volitev novo, trezno, gospodarsko čutečo večino v narodni skupščini. Naloga te večine naj bodo: znižati državne izdatke in odpraviti slabo gospodarstvo. Vojstva imamo urikat preveč. Tu lahko prihranimo najmanj 4 milijarde K (4000 milijonov K), število uradništva se mora znižati. Stediti treba začetni povsod, kjer se sedaj brezvestno izmetava davčni denar.

Kmet se zna tako marljivo delati, in se truditi, obrtnik zna biti marljiv kot mravlja, delavec se zna mučiti od zore do mraka za vsakdanji kruhek, vse to ne bo preprečilo nesreče poloma. Edino nove volitve so naš spas.

To sem napisal, da se bodo naši ljudje vedeli ravhati in da bodo tudi znali, da sedanja vlada in stranke, ki so v njej, lovijo ljudske volje, sodbe volilcev in nočejo novih volitev.

Franjo Zebot.

Vladina zaupnica.

Vlada si je pridobila te dni zaupnico na preostankih naše parlamenta in sedaj se postavlja z njo ne glede na to, da je po celi državi na globoko in široko razvneto skrajno nezaupanje proti njej. Govori opozicijskih in vlado ter dajali resne opomine in nasvete so Lili glas vpijočega v puščavi.

Vladni poslanci se sploh ne brigajo za take govore in za take razprave, češ, saj imamo večino in kadar pride do glasovanja, bomo pa glasovali za vlado, pod katero se nam tako dobro godi, pa naj bo še tako nesposobna, in naj opozicija in narodna večina to ali ono govori. Mi vladamo, mi smo vlada, sami se nastavljamo in sami si izdajamo tudi zaupnico in po hvale, tako si mislijo naši vladinovi in teh načel se tudi korenito drže. Izdali so si torej zopet enkrat zaupnico in za ta slovesen čin svoje glasovalne mašine so si zbrali prav primerno in prikladno dobo.

Draginja raste, promet propada in kmalu bodo siromašni kraji popolnoma odrezani od rodovitnejših pokrajin, odkoder je doslej prihajala prehrana. Listi že pišejo, kako preti najhujša lakota siromašni Dalmaciji. Saj ni čudna! Hrana, ki je že davno nakupljena v Hrvaški, se sedaj ni dospela. Vagoni, natovorjeni s hrano v Osjeku, so se odpeljali in odpravili začetkom novembra, pa še do danes niso dospeli do svojega cilja in lažnega naročnika v Dalmaciji. Bog zna, kje so zaostali. Hrana in blago se nekje kvari, ljudje pa stradajo ter z obupom gledajo v bodočnost, katero ustvarja naša, s ponovno nezaupnico kronana vlada.

Poi leta že naglašava vlada potrebo varčevanja in razmetuje in razsiplja milijarde. Nered je že tako velik in nasilen, da se razni primanjkljaji ali pa sleparije še-le tedaj izsledijo, kadar zareži praznina, kjer so bili še včeraj nakopičeni milijoni. Cariniki v Bitolju so morali pokrasti 6 milijonov dinarjev, da je višjim oblastnikom sploh padlo v oči, da se krade in slepari. Drzne tatvine in golufije so v zadnjem času na dnevnem redu in skoraj pri vsaki igri glavno vlogo kak višji uradnik. Veliko število so jih že zaprli seveda še-le potem, ko so že milijone pokradli, prej se ni opazilo — in to bo menda edino zadržan

je siraševite uradniške amade, ki se že tako dolgo obeta.

Kakor hitro prikipi tu ali tam nered do vrhunca in zapreti strahovit polom, kakor na primer sedaj pri prometu, se gospodje zberejo ter si v dolgih govorih mečejo krivdo kakor žogo iz roke v roko, iz kabineta v kabinet. Polom je tu, lepo se dožene, kaj se vse ni storilo, kaj se je zamudilo, ko pa pride do vprašanja zakaj, se pa prometni ministar izgovori na finančnega, da mu ni dal dovolj milijonov, ta pa zopet pravi, da jih ni nič zahteval.

Primerov popolne brezbriznosti, ali bolje rečeno, brezvestnosti pri upravljanju z narodno imovino bi lahko našli dolgo vrsto, pa ni potrebno, ker se to itak vidi in občuti v javnem življenju vsak čas in pri vsakem koraku, povedati hočemo samo še to, da s samopasnostjo naših vladarjev tudi njih samoljublje ne pozna nobene mere in meje. Ne vidijo in ne priznajo perečih stvari in vprašanj, ki so tu, ampak trdovratno pejejo svojo pesem dalje.

Kako so samostojni in liberalci nalagali sloven. narod.

So gotovi ljudje, ki brez laži živeti ne morejo. V laž plavajo, od nje se radijo, kakor ribe v vodi. Kar je voda za ribo, to je laž za take ljudi. Lažnjivi kljukci — to je premila sodba za nje.

To velja ne samo za poedince. — Tudi za cele stranke velja označba laži in hinavstva, s čimer je opredeljeno celo njihovo bistvo. Taki lažnjivi kljukci prve klase, da se poslužimo srbskega izraza, so liberalci. Naslov imajo od svobode (libertas — svoboda), po svojem načelu in delu pa so naj večji nasprotniki ljudske svobode. Po njihovem programu bi naj liberalna, takozvana svobodomiselná inteligencija komandirala celemu narodu, ga politično zaslužjevala, propala verske svobode in pravice do verske vzgoje misline, v gospodarskem oziru pa ga izkoriščevala za nikdar dovolj polne malhe brezvestnega kapitalizma.

Prvoklasni lažnjivi kljukci so tudi sinovi meščanskega liberalizma na deželi — samostojni kmetijci.

Ko so ti kmetijski liberalci prvokrat stopili na pozorišče slovenske javnosti, so se jim vsa usta cedila same slovenske samostojnosti. Ljudje na deželi so jim verjeli, ker so mislili, da so samostojni agitatorji poštenjaki. Ko pa so samostojni agitatorji zavzela svoje sedeže v ustavotvorni skupščini

v Beogradu, so se pokazali v pravi luči lažnjivega liberalizma, s katerim jim je zapolnjena duša in srce. Prva njihova dela v Beogradu so pokazala, to, kar dokazujejo vsa njihova dela, da so lažnjivi in varalice.

Ogojčevali so naše ljudstvo zlasti v vprašanju avtonomije Slovenije. Samostojnost so obljubljali, glasovali pa so za centralistično ustavo, ki je pripravila grob slovenske samostojnosti in avtonomije. Sedaj pa hočejo ta grob izkopati do dna, in končnoveljavno v njem zagrebsti avtonomijo v Sloveniji. V beograjskem parlamentu je te dni zaključil svoje delo odbor za razdelitev države na oblasti ali pokrajine.

V tem odboru je Slov. ljudske stranke zastopal dr. Hohnjec, samostojno Drotlenik, pozneje Rajar, demokratske pa dr. Kukovec. Dočim se je Slovenska ljudska stranka po svojem zastopniku dr. Hohnjecu energično in dosledno borila za avtonomijo Slovenije in Hrvaške, je slovenski samostojni (?!?) Drotlenik izjavil, da se naj Slovenija razdeli na dve pokrajini, katerima ni treba prave avtonomije, ker baje naš narod avtonomije niti ne zahteva, in ker je tista samouprava, ki jo baje naša stranka nudi slovenskemu narodu, večja, nego je bila samouprava v nekdanji državi. Dr. Hohnjec je Drotleniga tako energično zavrnil, kakor tak izdajica slovenske samostojnosti zasluži.

Samostojno-kmetijski klub v Beogradu je potem odpočkal nerodnega Drotleniga in mesto njega poslal v odbor dolgočasnega Rajarja. Toda tudi ta mež je zadnje sejo odbora za razdelitev države porabil za to, da se je z demokratom dr. Kukovecem izjavil za razdelitev Slovenije in za pokop avtonomije nerazdeljene Slovenije. Naš narod bo tem ljudem dal plačilo, ki ga zaslužijo politični lažnjivi in varalice.

Politični ogled.

Kraljevina SHS, Preč parlamentom je zadnji dni razlagal ministrski predsednik Pašič, kako zunanja politika je doslej vodila naša vlada. V svojem govoru ni povedal nič drugega kot to, kar že vemo, da so nas do sedaj pristrigili na vseh koncih in krajih in da še nimamo natančnih mej nasram nobeni sosedni državi. Z Italijo mi ne bomo sklepali po Pašičevem zatrdilu tako dolgo nobenih trgovinskih pogodb, dokler ta ne izpazni čisto nam priznanega ozemlja. Sploh se bile zadnje seje narodne skupščine precej burne. Ministrski svet je zaval zbornici, da bo dobival eks-casas Karl na leto 6 milijonov frankov pla-

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

V njegovem smehljaju je ležala o-nemogla slabotnost in zlobnost, — iz njegovih oči pa je sijalo preziranje in — izdajstvo

XXVI.

Kmalu po polednevu je zavila „Hispaniola“ krog skalnatega severnega rta.

Veter se je zasukal in je pihal — proti zapadu. To je bilo ugodno za naju. Obrnila sva se proti vzhodnemu obrežju in jadrjala proti jugu. Ni bilo dolgo, pa sva bila pred zalivom.

Plitev je bil in počakati sva morala, da ga zalije plima in naju zanesa na pesek. Sidra nisva imela, ker sem ga odrezal. Hands mi je dal naročila, kako naj povežem jadra in po dolgem trudu sva končno mirno obležala na mestu. — Sedla sva, da spat inžinava.

Nekaj časa sva molčala. Nato pa se je oglasil Hands.

„Kapitan“, je dejal s svojim neprijetnim smehljajem, „tu-le leži moj nekdanji tovariš. — Kaj ko bi ga vrgli v morje? Nisem občutljiv v takih stvareh, gotovo ne, pa zdi se mi, da tole mrtvo truplo ni prav nič poseben okrask za krov!“

„Preslab sem, da bi ga sam dvignil črez pregrado. — Razen tega mi ta posel ne ugaja. Naj leži tam! Mene ne moti!“

„Tale „Hispaniola“ je nesrečna ladja, Jim“, je nadaljeval. „Koliko jih je že ubitih in mrtvih, odkar sva se vkrcala v Bristolu. Nisem še videl tako nesrečne ladje. — Tale moj tovariš je mrtev, kajne? Jaz nisem učen, vi pa znate brati knjige in pisati tudi. Ka, mislite, da naravnost vprašam — ali ve takle mrtve človek mrtve za vedno, ali pa se oživi?“

„Telo morete umoriti, Hands, dušo pa ne. To bi že morali vedeti! — Vaš tovariš je na onem svetu in morebiti naju opazuje —!“

„Hm“, je dejal, „to je neprijetno, in zdi se kot da bi bilo pobijanje zgolj izguba časa. — Sicer pa, najsi bo kakorkoli, z duhovi ni treba mnogo

računati, toliko sem si že izkusil. — Duhov se ne bojim, Jim! — Jim, dober človek ste, ali bi stopili tlo v kabinu in mi prinesli — prinesli — kako se vruga pravi — pozabil sem —. Dobro, — ali bi mi prinesli steklenico vina, Jim? Tole žganje je premočno zame.“

Njegovo obotavljanje mi je bilo — sumljivo in da bi rajši pil vino ko žganje, tega gladko nisem mogel verjeti. Njegove besede so bile le izgovor! Iznebiti se me je hotel za trenutek, toliko mi je bilo jasno. Pa kaj je nameraval, tega nisem mogel spoznati. Njegovi pogledi so se izogibali mojim očem in blodili po krovu, po jadrakah, po morju in od časa do časa obviseli na mrtvem tovarišu. Režal se je in v neprikriti zadržki molil jezik iz ust, kakor otrok, ki ga zalotijo pri tatvini.

„S takim nerodnim in neumno prekanjenim človekom bom že še opravil!“ sem si dejal in sem bil koj pripravljen z odgovorom.

„Vina?“ sem vprašal. „Tem bolj! Hočete belega ali črnega?“

„Hm, mislim, — to je vseeno, prijatelj“, mi je odgovoril. „Ako je le do bro in močno!“

„Prav! Prinesel vam ga bom, — Hands, — pa iskati ga bom moral v kajuti!“

Ropotal sem po stopnicah, kolikoz sem mogel glasno, sezul čevlje, stopil tiho po hodniku proti sprednjemu delu, zlezal po lestevici in previdno pomodil glavo na krov.

Moja najhujša pričakovanja bila so resnica —.

Hands je čepel na rokah in v kolenih in četudi ga je rana na stegnu hudo bolela — žul sem ga, kako je stokal — se je v kljub bolečini vlekel črez krov. V pol minuti je prilezel do kuca zvitih vrvi in poiskal v njem kratko bodalo, do ročaja pema zano s krvjo. Gledal ga je za trenutek, prezirljivo nabral spodnjo čeljust, pokusil njegovo ostrino in ga hlastno skrnil pod sukajo na prsih. Nato je pa zlezal nazaj na svoj prostor.

Zadosti sem videl.

(Dalje prihodnjik.)